

Maatschappelijke Participatie

Voorwoord

Stichting ONS (Onze Nieuwe Samenleving) werd op 11 december 2012 in Den Haag opgericht door bestuursadviseur Ryan Spencer en sportbestuurder Jan Raateland. Zij hielpen diverse maatschappelijke organisaties in Den Haag uit het slop met creatieve oplossingen op basis van mobilisatie van de eigen gemeenschap.

We zijn nu tien jaar verder. De Nederlandse samenleving is verder geëvolueerd. Zo ook de overheid die steeds vaker belandt in uitvoeringsdebakels. Maatschappelijke organisaties en initiatieven floreren en vernieuwen. Maar niet genoeg. In sommige sectoren hebben maatschappelijke organisaties het zwaar en is er sprake van terugloop.

Ook Stichting ONS heeft zich geëvolueerd. Er zijn twee ervaren bestuursadviseurs bijgekomen, Paul Kok en Rob Leenheer. Het concept van Stichting ONS is aangepast. We gaan verder als maatschappelijk investeerders voor maatschappelijke organisaties. Niet in de laatste plaats de sportverenigingen. Met 'maatschappelijk investeerders' bedoelen we dat we ons meer richten op het helpen van maatschappelijke organisaties die het moeilijk hebben dan op geld en inkomen.

In dit boekje hebben we een aantal mensen uit de wereld van de maatschappelijke organisaties gevraagd kort een statement af te geven over maatschappelijke participatie. Voor de broodnodige gedachtebepaling en inspiratie. Graag bieden wij u dat hierbij aan als ons lustrumcadeau.

Later in 2022 organiseert Stichting ONS de eerste ronde tafel om met elkaar het debat over de maatschappelijke participatie en de rol van de overheid te voeren.

Oktober 2022

Stichting ONS

Ryan Spencer, Jan Raateland, Rob Leenheer en Paul Kok

Overzicht van auteus in volgorde

1. Lucas Meijs	<i>Professor of Strategic Philanthropy and Volunteering at Rotterdam School of Management, Erasmus University (RSM)</i>	5
2. Martijn Kooijman	<i>Plaatsvervangend directeur Sport Ministerie van VWS</i>	6
3. Anne-Marie Harmsen	<i>Programmamanager De Creatieve Coalitie</i>	7
4. Martin de Haan	<i>Manager management development Parnassia groep</i>	8
5. David Jongen	<i>Voorzitter van de raad van bestuur van Zuyderland - ziekenhuizen</i>	10
6. Marianne van Duijn	<i>Actief als vrijwilliger o.a. als lid Raad van Toezicht Zuid Hollands Landschap en als voorzitter van Stichting Vrienden Parnassia Groep</i>	11
7. Sanne Scholten	<i>Directeur PO raad (Primair Onderwijs)</i>	13
8. Tim S 'Jongers	<i>Directeur Wiardi Beckman Stichting</i>	15
9. Irene de Brauw Pedroz	<i>Actief als Jeugd en gezinsprofessional Jeugdformaat gemeente Den Haag</i>	16
10. René Segers	<i>Directeur eigenaar Audendo</i>	18
11. Ellen de Bruin	<i>Opleidingsmanager social Work, NHL Stenden Hogeschool Leeuwarden</i>	19

① Lucas Meijs .

Overleven

“Maatschappelijke organisaties overleven omdat ze garant staan voor de diversiteit in de samenleving. Waar overheden burgers gelijk moeten behandelen, waar markten aan eenvormige schaalvergroting doen voor winstgevendheid, zorgen maatschappelijke organisaties voor de noodzakelijke ruimte voor diversiteit. Diversiteit aan gemeenschappen, diversiteit aan diensten voor mensen die buiten de boot vallen en diversiteit aan stemmen!

Mijn droombeeld is dat de vrijwillige energie van mensen omgezet blijft worden in vrijwilligerswerk dat bij hun past, onder hun voorwaarden kan worden uitgevoerd en waar ze trots op terug kijken.

Ik probeer mensen te helpen om hun eigen doelen te stellen, hun eigen kansen te nemen, hun eigen mogelijkheden te benutten, hun eigen groei te zien en te realiseren. Mijn taak is om te voorkomen dat stoplichten op rood springen waardoor mensen hun mogelijkheden niet kunnen benutten.”

② Martijn Kooijman

Bewijs

“Bij ‘Nederland Participatieland’ denk ik op de eerste plaats aan alle sportverenigingen. Deze zijn heden ten dage nog immer hét bewijs dat mensen zich vrijwillig willen blijven inzetten voor het (sportieve) plezier van hun stads/buurtgenoten.

Dan denk ik ook vrijwel meteen aan de vrijwilligers - mijn collega's - bij mijn voetbalclub. Al decennia actief. Hun bijdrage is onbetaald én tegelijkertijd onbetaalbaar.”

③ Anne-Marie Harmsen

Community

“Ik schrijf dit uit Valencia. Een stad waaruit ik veel werk. Valencia zit midden in de Fallas.

Een feest van verbintenis met een van oudsher politiek tintje. Iedere buurt heeft een Fallas vereniging met o.a. als doel om ieder jaar een immens standbeeld van brandbaar materiaal op het buurtplein te plaatsen.

Het standbeeld heeft vaak een knipoog naar een politiek issue. De oorsprong ligt in een “passief” verzet tegen de verdrukking van Franco.

Aan het einde van de Fallas gaat het standbeeld in de fik. Het is een grapje en eigenlijk toch niet... Het bindt de buurt, brengt jong en oud samen en het was destijds een uitweg om, om te gaan met het regiem.

Ik werk de laatste jaren veel met community's in een politiek maatschappelijke context: “de arbeidsmarktsituatie van werkenden in de culturele en creatieve sector”. Die is bar en boos.

Het is schrijnend voor een land als Nederland dat velen van hen de laatste jaren onder de armoedegrens zijn gezakt. Eindelijk accepteert deze sector het niet meer. We hebben een koepel opgericht van 45 ledenorganisaties die samen weer 50.000 individuele leden tellen.

Uniek in de sector. De sector overleeft en dit vraagt om extra aandacht om de community te binden. Want waar de economische omstandigheden schrijnend zijn, is vechten voor je hachje heel begrijpelijk, niet duurzaam en een sector die daardoor kwetsbaar is voor misstanden.

De Spanjaarden vonden in een dictatoriaal regiem een vorm van verzet met een knipoog, deze sector zal blijven zoeken naar een verzet met open vizier.”

④ Martin de Haan

Overleven doordat

“Maatschappelijke organisaties overleven

- Doordat een goede vrijwilligersorganisatie een maatschappelijk relevante missie heeft. Vaak is deze missie historisch gebaseerd op maatschappelijk belangrijk geachte taken en gericht op publieke waarden;
- Doordat de organisatie een heldere maatschappelijke doelstelling heeft en acteert in het maatschappelijke en publieke domein;
- Doordat er geen winstoogmerk is en eventuele winst niet wordt verdeeld onder oprichters, directeuren, leden of gebruikers;
- Doordat er verschillende geldstromen beschikbaar zijn en dat inkomsten behalve van overheden ook uit de markt en van burgers kunnen komen;
- Doordat bij een goede organisatie er in voldoende mate zelfbestuur beschikbaar is voor strategische keuzen en de relatie met samenwerkingspartners;
- Doordat de organisatie en haar betrokkenen een voldoende mate van vrijheid kent in haar relatie met doelgroepen en haar intern en extern functioneren;
- Doordat een goede organisatie zich in haar strategische keuzen en de uitvoering van taken verantwoordt naar overheden, financiers en interne en externe belanghebbenden;
- En doordat de leiding een openstructuur nastreeft m.b.t. het maken van strategische keuzes, kritiek ophalen, participatie in het besturingsmodel en met gerichte activiteiten die het doel van de organisatie ondersteunen

Voor mijn organisatie hoop ik dat deze zich zodanig manifesteert dat ook in de toekomst er voldoende mensen betrokken willen zijn bij deze organisatie en kunnen bijdragen aan zingeving in de ruimte zin van het woord. Daarom vraag ik me bij het organiseren en communiceren in de begeleiding altijd af ‘wat heeft de organisatie eraan, wat hebben deelnemers eraan en wat hebben ons vrijwilligers eraan’.

Bij uitblijven van antwoorden zal ik mijn activiteit aanpassen. Het uitvoeren van vrijwilligerswerk geeft mij het idee dat ik iets bijdraag aan een betere wereld, waaraan iedereen inclusief kan deelnemen. Ik ondersteun de missie en de visie van de organisatie en heb daardoor een zingevende activiteit in mijn dagelijkse bestaan. Ik weiger om te geloven in de slechte bedoelingen van de mens en denk dat het doen van vrijwilligerswerk je leven verrijkt. Verder vind ik het een plicht aan mijn ouders om mijn opgedane kennis en levenswijsheden (goed en fout) uit het verleden zoveel mogelijk te delen met anderen in de hoop dat zij met “mijn eigen wijsheden” iets kunnen doen.”

5 David Jongen

Luisteren

“In een participatie samenleving luisteren lokale, provinciale en landelijke politici echt naar inwoners. En leggen ze uit wat wel en niet kan en waarom iets wel of niet kan.

Ook al overheidsinstanties zijn nauw aangesloten op de mensen/klanten die ze bedienen/verzorgen. En voeren vanuit dat inzicht en die kennis hun taken uit (UWV, Belastingdienst, zorginstellingen, gemeentelijke diensten etc. etc. etc.).

De mensen die bij deze instellingen werken zijn ook in staat om te luisteren en adequaat te reageren. Klantgerichtheid heet dat. Politici wonen elkaar niet uit om maar politiek gewin te hebben. Polarisatie is uit den boze en accepteren we als samenleving niet. Scherpe discussies wel.

Ik realiseer me dat dit een droom situatie is. Maar als we niet allemaal elke dag ons best doen om hier stapjes in te zetten verdwijnt beetje bij beetje onze samenleving.

Een klein voorbeeld uit mijn werkveld: medisch specialisten die op zaterdag de wijken ingaan om met mensen te praten over de zin en onzin van vaccinatie.”

6 Marianne van Duijn

Verbinden

“Maatschappelijke organisaties overleven

- Door goed te luisteren naar geluiden in de samenleving, die te duiden en in samenspraak met de mensen die ideeën aandragen daarop te reageren. Co-creëren is daarbij bepalend.
- Door een helder te zijn in wat de maatschappelijke organisaties op basis van bovenstaande willen, kunnen en ook niet kunnen.
- Door met regelmaat in de spiegel te kijken, wat doen we goed, wat kan beter, wat kan beter anders en open te staan voor kritische en andere geluiden, zowel intern als extern.
- Door verbinding te zoeken met andere organisaties, om te delen, om te verbreden, om uit te wisselen.
- Door met financiers en beleidsmakers tot afspraken te komen hoe ideeën uit de samenleving omgezet kunnen worden in beleid en financiering. En dus niet hoe maatschappelijke organisaties zich moeten voegen in het door beleidsmakers en financiers geformuleerde beleid.

Mijn droombeeld:

- Doe het altijd samen met de mensen voor wie je het doet! Niet voor, maar samen met of door!
- Kijk, denk en verbind over het eigen domein heen.
- Kijk, denk en verbind over de eigen doelgroepen heen.
- Kijk, denk en verbind over financieringsstromen heen.
- Dan kunnen er zoveel meer voorzieningen echt toegankelijk worden en beschikbaar komen voor heel veel meer mensen.

Van huis uit heb ik meegekregen dat het niet vanzelfsprekend is dat iedereen “mee” kan doen in de maatschappij, dat het van belang is daar waar dat kan ik een steentje bij kan dragen om het leven voor mensen die het niet of minder treffen waardevol te maken.

Datzelfde geldt ook voor de kennis en ervaring die ik heb opgedaan in de managementfuncties gedurende 40 jaar. Ik vind het

vanzelfsprekend dat ik mijn kennis en ervaring deel en inzet om maatschappelijke organisaties te ondersteunen bij het bereiken van hun idealen en doelstellingen.
En natuurlijk geeft het actief bezig zijn en het inzetten voor anderen ook energie en inspiratie aan mijzelf.”

7 Sanne Scholten

Verantwoordelijkheid nemen

“Maatschappelijke participatie houdt voor mij in dat je verantwoordelijkheid neemt voor de wereld en de mensen in die wereld.

Dat kan op allerlei manieren: in je werk en in je privé leven. In een ander werelddeel en in je eigen straat. Bij vreemden of in je eigen familie. De rode draad is voor mij dat het je eigen belang ontstijgt, hoewel je wel degelijk ook een eigen belang hebt of kunt hebben in je maatschappelijke participatie.

Heel veel mensen hebben gelukkig een behoefte om verantwoordelijkheid te nemen in de wereld. Dat kunnen ze natuurlijk individueel doen, maar het is ook heel aantrekkelijk om samen met anderen te werken. Dat is een belangrijke kurk waar maatschappelijke organisaties op drijven. Ooit hoorde ik Lucas Meijs zeggen dat er geen vrijwilligerstekort bestaat in het algemeen, wel een tekort van vrijwilligers voor een specifieke taak of organisatie op een bepaald moment.

In dat kader vind ik social media ook heel interessant, omdat je via social media mensen kunt bereiken om samen te werken. Ik vind Stem op een Vrouw hierbij een heel mooi voorbeeld. Bij de laatste gemeenteraadsverkiezingen deden zij een oproep voor vrijwilligers om na afloop van de verkiezingen de stemresultaten te analyseren om te bepalen hoeveel vrouwen er via hun methode extra in de gemeenteraden waren gekozen. Als je je aanmeldde, kreeg je een instructie en moest je in een appgroep waar updates werden gegeven. In een paar dagen hadden al die vrijwilligers de analyses af en kon Stem op een Vrouw ermee naar buiten dat er dankzij hen 459 extra vrouwen in de gemeenteraden waren gekomen.

Ik heb zelf een sterke drive om me maatschappelijk in te zetten. Ik heb me daarin wel ontwikkeld. Ik vind heel veel dingen leuk en interessant, maar de laatste jaren ben ik me meer gaan focussen.

Ik houd me nu vooral bezig met een inclusieve samenleving en met kansengelijkheid. Mijn inzet loopt uiteen: van vrijwilliger bij de Voorleesexpress tot lid van de raad van toezicht van ouderbelangenorganisatie Ouders & Onderwijs. Rode draad is denk ik dat ik mijn kwaliteiten en energie graag deel met anderen.”

⑧ Tim S 'Jongers

Participatie is emancipatie

“Voor mij is participatie de stap na emancipatie: eerst mogen meedoen, en dan is het nog maar de vraag of je het daadwerkelijk kan.

Ik vind sociale mobilisatie een mooi voorbeeld van hoe moeilijk participatie kan zijn. Immers, door het bekomen van een diploma mag je meedoen op een ‘ander niveau’.

Maar zeker als je van ver komt, is het nog maar de vraag of je het kan.

Kan je de nieuwe taal eigen maken,

kan je bijvoorbeeld bureaucratische gewoontes eigen maken,

kan je jezelf aanpassen aan heersende waarden en normen etc.”

9 Irene de Brauw Pedroz

Lichtpuntjes

“Mijn dagelijks leven bestaat uit het constant zoeken naar de lichtpuntjes die er zijn. Als moeder en als professional in de jeugdhulpverlening. Voetje voor voetje in beweging, vanuit vertrouwen leven, groeien, bouwen. Zien wat er wel is en het stimuleren en ontwikkelen vanuit eigen kracht. Om hulp vragen is ook een kracht. Dus je zou kunnen zeggen, dat ik daar waar ik kan, mee doe in deze participatiemaatschappij. En toch het eerste wat bij mij opkomt bij de term participatie samenleving, is een gevoel van afkeer. De participatie (samen)leving sluit vooral mensen uit en vergroot de kloof tussen arm en rijk. Lang niet iedereen heeft nog dezelfde mogelijkheden in deze (samen)leving. Het is om die reden dat ‘samen’ tussen haakjes.

In de participatie samenleving is een gebrek aan respect en heerst ‘waarde-loosheid’ voor diegene die niet precies passen in het systeem van deze samenleving, voor diegene die vanwege ziekte of beperking of ouderen of kinderen in problemen, mensen zonder status of met beperkte verdien capaciteiten of anderszins door omstandigheden niet in staat zijn om een economische bijdrage te leveren aan de maatschappij. Die mensen die niet meedoen, doen er niet toe en het is ook niet de bedoeling dat ze wel mee gaan doen, want ze kosten nu al zo veel!

Deze mensen worden als een kostenpost gezien, in plaats van een onderdeel van het geheel. Grote delen van de wereld zijn steeds meer een Excel sheet geworden van kosten en baten en doordoor boeten we in op menselijkheid en mededogen. Als het niet verandert, stevenen we zo langzaamaan af op een grote sociaal-maatschappelijke ramp. Staat er niet ergens in de Bijbel of in de Koran: “Als je een iemand dood, dood je iedereen. Als je een iemand redt, red je iedereen”? Sluit je één iemand uit, sluit je dan ook niet jezelf uit van die ander?

Al meer dan 25 jaar werk ik in de jeugdhulpverlening samen met ouders en jongeren in de meest wisselende en weerbarstige omstandigheden van het leven. Met regelmaat kom ik bij gezinnen

in situaties waarin meedoen soms structureel en vaak voor even niet aan de orde is.

Ik spreek dagelijks met ouders en jongeren die onder de druk dreigen te bezwijken. Vaak jongeren moeders met deze extra lasten naast de zorg voor hun kinderen, het huishouden, zorg voor hun mantelzorg taken voor hun ouders of naasten en de laatste twee jaar vanwege de pandemie ook worstelen met thuis onderwijs, daarnaast ook nog willen of moeten blijven werken om zo ook economisch zelfstandig te zijn, worden of te blijven. Mensen zakken door hun hoeven met alle gezins- & gezondheidsrisico's die daarbij horen. De balans is volledig zoek.

En dat is zichtbaar en voelbaar in de huidige samenleving. De kranten staan vol van negatieve berichten over onderwijs, jeugdhulp, gezondheidszorg en veiligheid. We bevinden ons in een catch 22 situatie. Door de pandemie ondervinden we hier gezamenlijk de lasten van. De rekening zal echter later aan ons gepresenteerd worden.

En ondertussen blijf ik, Irene, als moeder, als mens, als professional, kijken naar mijn eigen cirkel of influence en blijf ik voetje voor voetje stappen nemen en kijken naar dat wat wel kan. Dit houdt in dat ik naast mijn huidige werk als praktijkondersteuner jeugd & gezin bij de huisarts, mijn kennis en kwaliteit ook in zet als ambassadeur voor professionals in dit jeugddomein. Zo ben ik o.a. als project-lid bij één van de project thema's van De Arbeids-markttafel Jeugd betrokken. (Een initiatief van Jeugdzorg Nederland, FNV Zorg & Welzijn, CNV Zorg & Welzijn en de Ministeries VWS en J&V.) Ons thema betoog is echter naar mijn idee ook van toepassing op alle burgers, jong & oud in de samenleving, omdat we uitgaan van de drie basisbehoeften die vrijwel ieder mens heeft; De behoefte om gezien en gehoord te willen worden als totale mens. Ertoe doen, zingeving ervaren. Ergens bij willen horen. Mensen hebben de behoefte om deel uit te maken van een groter geheel, een community, een plek waar je steun kunt halen en geven, een plek waar je je thuis voelt. Laten we samen op weg gaan naar een humane samenleving. *(Meer hierover kun je lezen op www.jeugdhulpallesinhetwerk.nl)*

10 René Segers

Meedoen

Participatie betekent meedoen. En meedoen leg je niet op, maar mag je verwachten van iedereen die weet en voelt dat jouw vrijheid samen moet kunnen gaan met die van de ander en dat we dus de tijd en ruimte samen delen. Samen delen kan alleen maar als je meedoet. Samen zijn we de samenleving. Uiteindelijk is een samenleving in de kern wederkerig: ik krijg van alles en dus geef ik ook van alles. Dát is voor mij participatie. Participatie betekent dus wat mij betreft nadrukkelijk niet: per definitie 'meer zelf doen' en een terugtrekkende overheid. De overheid moet juist de kracht en de richting van de maatschappij begeleiden. Soms betekent dat ruimte geven en soms betekent dat begrenzen. Participeren op z'n Rijnlands: gericht op vakmanschap, de kracht van samen, de lange termijn en de toekomst van onze planeet.

Een praktijkvoorbeeld?

Alle 'right to challenges' zijn voor mij goede voorbeelden waar al het bovenstaande in zit. De overheid voert een taak uit, maar als een gemeenschap vindt en denkt dat ze het beter (en goedkoper) kan, dan mogen ze dat laten zien. Dit recht zou een grondrecht moeten zijn: een gemeenschap van mensen waarin men geeft en neemt en voor elkaar zorgt is eigenlijk altijd sterker dan ieder alternatief.

11 Ellen de Bruin

Samen is veel leuker en effectiever!

Participatie en inclusie hebben altijd al als een rode draad door mijn leven gelopen, zowel privé als professioneel. In de meer dan dertig jaar dat ik mij in het sociaal domein beweeg heb ik genoeg voorbeelden gezien wat het met mensen doet als je niet mee kan of mag doen, maar heb ik ook gezien hoe simpel het kan zijn om voor iemand het verschil te maken. Iedereen wil graag ergens bij horen en verdient dus een plekje in onze samenleving. Met de maatschappelijke vraagstukken van dit moment moeten we ons echt gaan afvragen of we het ons nog wel kunnen permitteren om mensen aan de zijlijn te laten staan.

In mijn vorige baan bij een gemeente ben ik nauw betrokken geweest bij de transitie van rijkstaken, onder andere vanuit de Participatiewet. De bedoeling van deze wet is erg helder, maar wordt helaas in de uitvoering niet altijd vanuit die bedoeling opgepakt. De Participatiewet is een wet die uitgaat van het bij staan van mensen (de bijstandswet). In de afgelopen jaren is meer en meer de nadruk op handhaving komen te liggen alsof mensen niet zouden willen participeren of werken. Mijn ervaring is echter een hele andere. Vaak willen mensen juist graag mee doen, maar zijn er te weinig plekken waar hen de ruimte wordt geboden om weer een bijdrage te kunnen leveren. Participeren is iets van twee partijen waarbij het reiken van een helpende hand cruciaal is.

Ook in mijn huidige functie van opleidingsmanager Social Work bij NHL Stenden Hogeschool spelen participatie en inclusie een rol. Sociaal werkers zijn er voor kwetsbare mensen, die vastlopen in het leven of in systemen. Voor hen is de sociale kloof en ook steeds vaker de digitale kloof te groot om zelf te overbruggen. Helaas maakt het in Nederland nog steeds uit waar je wieg heeft gestaan. De verschillen tussen het inkomen van mensen zorgen ervoor dat kansen en mogelijkheden in de samenleving ongelijker zijn verdeeld. Dit heeft gevolgen voor de gezondheid, kwaliteit van

huisvesting, het vertrouwen in andere mensen, opleidingsniveau en (duurzame) toegang tot de arbeidsmarkt. Gezien de sociaal-economische en sociaal-maatschappelijke vraagstukken is het van belang dat iedereen meedoet in de samenleving en dat mensen gelijke kansen krijgen. Ongelijkheid bedreigt niet alleen de kwaliteit van leven maar ook de kwaliteit van samenleven (Kim Putters, VK 28 mei 22). Drie jaar geleden heb ik het initiatief genomen om het Inclusive Community Lab Fryslân op te richten. In dit lab werken studenten vanuit de academies Social Studies, International Business Administration en Economics & Logistics aan vraagstukken op het gebied van regeneratie van armoede, inclusieve arbeidsmarkt, betekeniseconomie en digitaal burgerschap. Samen met het werkveld en ervaringsdeskundigen gaan ze op zoek naar effectieve oplossingen voor vraagstukken waar we al te lang geen goed antwoord op hebben. Zo zorgen we via onderwijs en onderzoek voor maatschappelijke impact.

Zoals gezegd heeft participatie te maken met iemand een hand reiken en een plekje gunnen. We kunnen het allemaal en het is vaak simpeler dan we door hebben. Af en toe ben ik actief bij de Buurvrouw en Buurvrouwbus, waar we werken aan verbinding maken en zorgen voor elkaar. Want we zijn toch allemaal burens van elkaar die elkaar soms even kunnen helpen? Al deze burens werken zonder geld, zonder regels en daardoor heel effectief samen. Er zijn buurtkoelkasten waar mensen eten kunnen meenemen of kunnen achterlaten, er zijn ontbijtbuurvrouwen die zorgen voor broodpakketjes op basisscholen voor kinderen die thuis geen ontbijt hebben gekregen, er rijdt een bus rond waar je kleding en speelgoed kunt brengen en halen of gewoon een kopje koffie, worden iedere week honderden maaltijden uitgedeeld en is er een winkel zonder kassa. In dit netwerk kan iedereen iets doen, maakt niet uit wie je bent of wat je kunt. Zelfs ik!

Verzorgingsstaat

Participatie samenleving

Onze Nieuwe Samenleving